

Türkiye Gazeteciler Sendikası'nın 2018 raporuna göre her 10 kadın gazeteciden 6'sı meslek hayatında ayrımcılığa uğruyor ve %55'i erkek meslektaşlarından daha az ücret alıyor. Feminist gazeteciliğin giderek yaygınlaştığı Türkiye'de bu alanın uzman isimlerinden Çiçek Tahaoğlu, 2011-2018 arası bianet'in Erkek Şiddeti Çetelesi'nden sorumluydu. Kendisi ile gazetecilik mesleğini ve cinsiyet ayrımcılığını konuştuk.

Röportaj: Sibel Schick

RLS: Sayın Çiçek Tahaoğlu, feminist gazeteciliği gözümüzde nasıl canlandırabiliriz?

ÇT: Ben gazeteciliğe insan hakları odaklı çalışan, bunu ve barış gazeteciliğini Türkiye'de doğru bir biçimde uygulamak ve yaygınlaştırmak isteyen, kar amacı gütmeyen bir kuruluş olan bianet'te başladım. Kadın ve LGBTİ+ odaklı habercilik de insan hakları odaklı haberciliğin bir parçası. Fakat kendime feminist diyebilmem gazetecilik sürecinde, erkek şiddeti çetelesini yapmaya başladıktan sonra oldu. Bu raporlama esnasında meselenin ne kadar gerçek, ne kadar hepimize değerli bir konu olduğunu anladım. Ama her şeyden önce „Feminist değilim“ demenin lüks olduğunu gördüm.

„Feminist gazeteci“ deyince insanın aklına daha ziyade feminist aktivistler geliyor...

Türkiye'de medyanın tekelleştiği, okuyucunun sadece internete güvendiği, yurttaş gazeteciliğinin yaygınlaştığı, profesyonel gazetecilerin yurttaş gazetecilerinin haberlerinden beslendiği, ayrıca gazeteciliğin iktidar tarafından kriminalize edildiği ve gazetecilerin kendisinin haber öznesine dönüştüğü bir çağda yaşıyoruz. Mevcut durumda, aktivizm ve gazeteciliğin sınırlarının birbirine geçtiğine de şahit olmamız normal diye düşünüyorum.

Peki bu haber dilinizi etkiliyor mu?

Haberde ben yorum yapmıyorum, yorumu görüşüne yer verdiğim uzman yapıyor.

Uzmanı seçerkenki kriteriniz nedir?

İnsan ve hayvan haklarına saygılı, ırkçı veya cinsiyetçi olmayan, bilimsel olarak alanında uzman kişilerden görüş alıyorum. Elbette kalkıp da "Cinsiyet eşitliğine son!" diye slogan atacak insana, kadına şiddete dair görüşünü sormuyorum.

Neden?

Nefret söylemi üretecek öznelere neden uzman gözüyle yaklaşılınsın? Bu kime göre uzmanlık? Konu muallaksa pro, kontra ve neutral üç kişiden görüş alabilirsin. Ama haberin konusu ırkçılıksa daha önce insanların kafatası ölçüsü hakkında yorum yapmış bir insana uzman olarak görüş sormam, çünkü o insan o konuda uzman değildir. Ayrımcılık yapan bir insanın görüşüne yer vermem.

Neyin nefret söylemi olduğuna gazetecinin karar vermesi ne kadar doğru?

Anladığım kadarıyla gazetecilik tarafsız mıdır tartışması hala sürdürülüyor. Bu çok saçma. Gazeteciler de bireydir, oy falan da verirler yani zaten taraftırlar ve taraf

olmalıdırlar. Buradaki asıl soru nereden taraf olacaksınız? Eşitliği ve demokrasiyi geliştirecek yerden mi yoksa bunun karşısından mı? Bence bu çok açık bir şey.

Erkek şiddeti çetelesi bu sebeple mi başlatıldı?

bianet erkek şiddeti çetelesini tutmaya 2008'de başlamıştı. İstanbul Sözleşmesi gibi sözleşmelerin hazırlık sürecinde devletin elinde erkek şiddeti sorununu çözebilmek için buna dair veri tabanı olması gerekiyordu. Fakat bu yoktu. Feminist hareketler zaten senelerdir bu soruna dikkat çekiyordu. Akla gelebilecek her şeyin verisi varken erkek şiddetinin verisi yok. bianet bu boşluğu doldurmak amacıyla medyaya yansıyan erkek şiddeti vakalarını raporlamaya başladı.

Çetelenin ne gibi etkileri oldu?

Çetele toplumsal cinsiyet temelli şiddetin ne kadar sistematik olduğunu ortaya koyuyor ve bu konuda „buzdağının görünen ucu“ dediğimiz bir veri tabanı oluşturuyor.

Devletin elinde veri olmaması sizin yaptığınız işi de zorlaştırıyor mu?

Kesinlikle. Ayrıca bu raporu tutmak insanın psikolojisini de çok etkiliyor. Erkekler söz konusu şiddet olduğunda yaratıcılıkta sınır tanımıyorlar. Raporlama için medya taraması yaparken çok fazla şiddet detayına maruz kalıyorsunuz. Tüm bunlarla başa çıkmak için çeşitli savunma mekanizmaları geliştiriyor. Bir defa kadına yönelik şiddet konulu bir sempozyumda sunum yaparken dört kadın sinirimiz bozulup kahkahalarla gülmeye başladık. O zaman bir izleyici haklı olarak sinirlenip "Ne gülüyorsunuz?" diye tepki göstermişti.

Türkiye'de bugünkü feminist gazetecilik nasıl doğdu?

2012'de kamuoyunda aşırı dikkat çeken bir cinsel şiddet vakası gerçekleşmişti. Bu vakayı haberleştirirken medyanın dili çok kötüydü. O zaman kadın gazeteciler olarak bir mail grubu kurduk ve "[Kadın Gazeteciler Takipte](#)" adlı bir manifesto yayınladık ve bu tarz haberlerin takipçisi olacağımızı bildirdik. Ondan sonra cinsel şiddet vakalarında kullanılan haber diline basın açıklamaları yoluyla ufak ufak müdahale etmeye başladık ve birkaç sene sonra TGS içerisinde bir kadın ve LGBTİ+ komisyonu kurduk.

2011'den beri bianet'in kadın ve LGBTİ+ editörüydünüz, bu sene oradaki işinizden ayrıldınız. Gazetecilik kariyerinize nasıl devam edeceksiniz?

Aslında bianet'te sadece kadın ve LGBTİ+ konularını yazmıyordum, tüm haberleri takip ettiğimiz ve bunun yanı sıra her editörün kendi uzmanlık alanı olduğu bir sistemde çalışıyorduk. Bundan sonra serbest gazeteci olarak çalışacağım.

Feminist gazeteci olarak meslek hayatında ne gibi zorluklarla karşılaştınız?

Örneğin erkek şefinize haber önerdiğinizde "Cam tavan da ne?" diye sorabiliyor. Ya da Gazeteciler Sendikası yetkilisi Türkiye'de kadın ve erkek gazeteciler arasında ücret eşitsizliği olmadığını savunabiliyor. Bir yandan feminist olarak einseitig olmadığını kanıtlamak zorunda kalırken diğer yandan kadın olarak zorluk yaşıyorsun. Örneğin televizyonda çalışırken, röportaj sırasında yüzüme bakmayan haber kaynakları olurdu.

Muhabir benim fakat o erkek olduğu için kameramana bakıyor. Bazen çekimi yapabilmek için kameramanla yer değiştirmek zorunda kaldık.

Kadın olarak sahada çalışmak da zor. Etraftakilere tripod muamelesi yapan erkek kameramanların yanında kadınlar görüntü almakta oldukça büyük zorluklar yaşıyorlar. Buna karşı [2015 senesinde basın açıklaması yayınladık ve olumlu bu sonuç getirdi.](#) Erkek kameramanlar kadın muhabirlere yer açmaya başladılar.

2013'te dönemin Başbakanı Erdoğan, bir basın toplantısı sırasında sorusunu beğenmediği bir gazeteci kadını azarlamıştı. Meslektaşımız için tüm ülkenin gözleri önünde gerçekleşen, travmatik bir olay. Gazeteci kadınlar olarak hızlıca haberleşip, [bir video ile ortak tepki vermiştik.](#) Video viral olmuştu ve kadın gazeteciler arasındaki dayanışmayı artırmıştı. Yani evet, mücadele zorlu fakat meyvelerini de alıyoruz, bu da gelecek için ümit verici.

Çiçek Tahaoğlu:

Université Marc Bloch'da sosyoloji bölümünden mezun oldu. AFP'de fixer ve çevirmen olarak çalıştı. Açık Radyo'da Cadı Postası adlı haber programını yaptı. 2015 Müşerref Hekimođlu Başarı Ödülü'nü aldı. 2011-2018 arasında bianet'te kadın ve LGBTİ haberleri editörü olarak çalıştı.